

Al-Qadariya Al-Ghaibiya (Fatalisme)

Bismillahir Rahmanir Raheem

Emnet er også nævnt i bogen "Den Islamiske Tanke" (Fikr ul-Islaami)

Selve betydningen af ordet al-Qadar (skæbnen), under Allahs Sendebuds ﷺ og Sahabahs ﷺ tid, blev opfattet og forstået på korrekt vis, uden dunkelhed, og det var tydeligt for dem, hvad det betød. Der var ingen debat, forespørgsler eller uenigheder om emnet udover en diskussion, som fandt sted mellem Abu 'Ubaydah ﷺ og 'Umar ﷺ, fordi 'Umar besluttede sig for ikke at fortsætte sin rejse til al-Sham, fordi der kom nyheder om, at en pest havde spredt sig dertil; så han ﷺ bestemte sig for at tage tilbage til Madinah, og fortalte folk, "Jeg vender tilbage, og I bør gøre det samme". Abu 'Ubaydah deltog ikke i 'Umars konsultation med folket ved denne lejlighed, og udkommet af denne konsultation.

Men da Abu 'Ubaydah ﷺ hørte om 'Umars ﷺ ordre, tog han hen til 'Umar og sagde, "Åh 'Umar! Flygter du fra Allahs Qadar?" Med disse ord protesterede han imod 'Umars beslutning om at vende tilbage til Madinah. 'Umar var overrasket over denne protest Abu 'Ubaydah var kommet med, så 'Umar sagde til ham, "Åh Abu 'Ubaydah, gid en anden havde sagt det end dig. Ja! Jeg flygter fra Allahs Qadar til Allahs Qadar!" Og han forklarede det, ved at sige: "Forestil dig en mand kommer til et sted hvor der er to områder, det ene område er frodigt og det andet er goldt. Forstår du ikke, at hvis han tager sit kvæg til det frodige område gør han det ifølge Allahs Qadar; hvis han tager sit kvæg til det golde område, så gør han det også ifølge Allahs Qadar!"

Reference: Muwatta Imam Malik, Hadith nr. 1391:

و حَدَّثَنِي عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدِ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ خَرَجَ إِلَى الشَّامِ حَتَّى إِذَا كَانَ بِسَرْعٍ لَقِيَهِ أَمْرَاءُ الْأَجْنَادِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ وَأَصْحَابُهُ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِأَرْضِ الشَّامِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ادْعُ لِي الْمُهَاجِرِينَ الْأُولَى فِدَعَاهُمْ فَاسْتَشَارَهُمْ وَأَخْبَرَهُمْ أَنَّ الْوَبَاءَ قَدْ وَقَعَ بِالشَّامِ فَاخْتَلَفُوا فَقَالَ بَعْضُهُمْ قَدْ خَرَجْتَ لِلأَمْرِ وَلَا نَرَى أَنْ تَرْجِعَ عَنْهُ وَقَالَ بَعْضُهُمْ مَعَكَ بَقِيَّةُ النَّاسِ وَأَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَا نَرَى أَنْ تُقَدِّمَهُمْ عَلَى هَذَا الْوَبَاءِ فَقَالَ عُمَرُ ارْتَفِعُوا عَنِّي ثُمَّ قَالَ ادْعُ لِي الْأَنْصَارَ فِدَعَوْتُهُمْ فَاسْتَشَارَهُمْ فَسَلَكُوا سَبِيلَ الْمُهَاجِرِينَ وَاخْتَلَفُوا كَاخْتِلَافِهِمْ فَقَالَ ارْتَفِعُوا عَنِّي ثُمَّ قَالَ ادْعُ لِي مَنْ كَانَ هَاهُنَا مِنْ مَشِيخَةٍ فَرِيضٍ مِنْ مُهَاجِرَةِ الْفَتْحِ فِدَعَوْتُهُمْ فَلَمْ يَخْتَلَفْ عَلَيْهِ مِنْهُمْ رَجُلَانِ فَقَالُوا نَرَى أَنْ تَرْجِعَ بِالنَّاسِ وَلَا تُقَدِّمَهُمْ عَلَى هَذَا الْوَبَاءِ فَنَادَى عُمَرُ فِي النَّاسِ إِنِّي مُصْبِحٌ عَلَى ظَهْرٍ فَأَصْبَحُوا عَلَيْهِ فَقَالَ أَبُو عُبَيْدَةَ أَفِرَارًا مِنْ قَدَرِ اللَّهِ فَقَالَ عُمَرُ لَوْ غَيْرَكَ قَالَهَا يَا أبا عُبَيْدَةَ نَعَمْ نَفَرُ مِنْ قَدَرِ اللَّهِ إِلَى قَدَرِ اللَّهِ أَرَأَيْتَ لَوْ كَانَ لَكَ إِبِلٌ فَهَبَطْتَ وَادِيًا لَهُ عُذُوتَانِ إِحْدَاهُمَا خَصِيْبَةٌ وَالْأُخْرَى جَدْبَةٌ أَلَيْسَ إِنْ رَعَيْتَ الْخَصِيْبَةَ رَعَيْتَهَا بِقَدَرِ اللَّهِ وَإِنْ رَعَيْتَ الْجَدْبَةَ رَعَيْتَهَا بِقَدَرِ اللَّهِ فَجَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَكَانَ غَائِبًا فِي بَعْضِ حَاجَتِهِ فَقَالَ إِنَّ عِنْدِي مِنْ هَذَا عِلْمًا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تُقَدِّمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ قَالَ فَحَمِدَ اللَّهُ عُمَرَ ثُمَّ انصَرَفَ

Og dette er den eneste rapport, som omtaler en uenighed i forståelsen af al-Qadar blandt Sahabah ﷺ. Ellers forstod muslimer generelt al-Qadar, som den fremlægges i Qur'anen og Sunnah. Denne forståelse er, at alt er nedskrevet i den bevarede tavle, helt fra begyndelsen (før skabelsen), og der er intet forhold mellem dette og menneskets handlinger, eller de forpligtelser Allah ﷻ beordrer os til at udføre. Denne situation fortsatte helt optil anden halvdel af det andet århundrede Hijri, eller til midten af den Abbasidiske æra. På grund af oversættelsen af græske, persiske og hinduistiske filosofier akkumuleredes visse fejlagtige koncepter i nogle folks sinde, og emnet al-Qadar wal-Qadar opstod og overskyggede hele opfattelsen af al-Qadar.

Efter det blev emnet al-Qadariya al-Ghaibiya (Fatalisme) fremherskende blandt folk. Og det påvirkede dem, og formede deres adfærd. Dette var en af degraderingsfaktorerne for den muslimske Ummah, og da denne degradering blev mere tydelig (i vores tid), var det en af de allervigtigste faktorer, som forhindrede muslimer i at arbejde for oprejsning. Situationen fortsatte til begyndelsen af anden halvdel af det tyvende århundrede, ifølge den nuværende tidsregning. På det tidspunkt opstod en ny islamisk kultur (thaqafah), som opklarede emnet al-Qada wal-Qadar intellektuelt, og fremlagde det islamiske synspunkt til det. Denne kultur opklarede også betydningen af al-Qadar baseret på shariamæssige tekster.

Altså blev emnet al-Qada wal-Qadar meget klart hos dem, som var involverede i det islamiske arbejde eller Islam generelt. Interessen for at undersøge Islam begyndte at dale hos dem, som beundrede den vestlige kultur, og dem der var kultiveret med den. Emnet al-Qada wal-Qadar var ikke længere et emne, som optog muslimerne eller formede deres adfærd. Men det havde ingen effekt på al-Qadariya al-Ghaibiya (Fatalisme), og dens plads i muslimernes sinde. Alle muslimerne var fortsat påvirket af det, som det var før, og dem der følger den vestlige kultur, begyndte at blive påvirket af lignende idéer, som vesten bar på, noget de kalder guddommeligt skæbne. Altså er emnet al-Qadariya al-Ghaibiya ikke løst, og der opstod også et spørgsmål om forskellen på al-Qadar og al-Qadariya al-Ghaibiya, på grund af besværligheden i at distingvere forskellen på dem. Før vi begynder at behandle spørgsmålet, så vil vi lige påpege det faktum, at al-Qadar er et ord, som er forskelligt fra al-Qada wal-Qadar, som et kombineret begreb.

Al-Qadar som et begreb er alt det Allah ﷻ ved og nedskrev i den bevarede tavle (Lawh al-Mahfooz) helt fra begyndelsen (før skabelsen). Men emnet al-Qada wal-Qadar betyder, at handlingerne sker imod menneskets vilje. Og dette inkluderer tingenes egenskaber, som også sker imod menneskets vilje. Altså er den egentlige betydning af begge termer forskellig, selvom den mening folk forstår, når de hører begge termer, vil være den samme, dvs. menneskets evne til at stå og udholde hvad der blev skrevet.

Idet al-Qadar er noget andet end al-Qada wal-Qadar, vil en dyb undersøgelse af emnet, føre os til at indse noget, som skal behandles angående al-Qadariya al-Ghaibiya versus al-Qadar. Det bør ikke være al-Qadariya al-Ghaibiya versus al-Qadar, og al-Qada wal-Qadar. Fordi dette drejer sig om de skrevne handlinger, og ikke menneskets frie valg, eller om mennesket tvinges til at udføre sine handlinger.

Nu er det altså klart, at al-Qadariya al-Ghaibiya opstod, fordi folk begyndte at forveksle ordet al-Qadar med betydningen af al-Qadariya al-Ghaibiya, uden at distingvere imellem dem. Med andre ord så opstod den som et resultat af en sammenblanding med ordet al-Qadar og dens resultater (underkastelsen til den), mens al-Qadar blev glemt, og man kun forholdte sig til denne underkastelse (i sin forståelse af den). Grundet denne sammenblanding, og den fejlslagne definition af den fine linie i adskillelsen af begge termer, så opstod al-Qadariya al-Ghaibiya, og spredte sig, og overskyggede endda al-Qadar. Derfor er vi nød til at forstå begges realitet og forskellen mellem dem. Al-Qadar er alt hvad Allah ﷻ ved, som er alt i al-Lawh al-Mahfooz (den Beskyttede Tavle). Dette tages fra mange Sha'ni tekster (der bruges som Daleel for betydningen af al-Qadar) for eksempel når Allah ﷻ siger:

﴿إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَرْنَا إِنَّمَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ﴾

"Undtagen (Profeten) Luts familie. For Vi vil sandelig redde dem alle sammen (fra udslættelse). Undtagen hans kone, Vi har dekretet, at hun skal være blandt dem der bliver tilbage (dvs. hun vil blive udslættet)." [MOQ. al-Hijr:59-60]

Og:

﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا﴾

"... og Allahs Ordre er en erklæret bestemmelse." [MOQ. al-Ahzab 33:38]

Og:

﴿قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا﴾

”Sig: ”Intet vil ramme os udover det Allah har skrevet til os.” [MOQ. al-Tawba:51]

Og:

﴿وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾

”Og der er intet skjult i Himlen eller på Jorden, uden at dette står (skrevet) i en åbenbar Bog (dvs. al-Lamb al-Mahfooz).” [MOQ. al-Naml:75]

Og:

﴿وَمَا يَعْزَرُ مِنْ مَّعْمَرٍ وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾

”Og ingen ældre mand gives et langt liv, og der formindskes heller ikke en del af hans liv, uden at dette står i en Bog (dvs. al-Lamb al-Mahfooz).” [MOQ. Fatir:11]

Og:

﴿وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبُرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ﴾

”Og hos Ham er Nøglerne til al-Ghaib (det skjulte), som ingen kender udover Ham. Og Han ved alt hvad der findes i (eller på) jorden og i (eller ovenpå) havet; end ikke et blad falder uden at Han ved det. Der findes ikke et korn i Jordens mørke, og heller ikke noget modent eller tørt uden at det er (skrevet) i en Åbenbar Opgørelse.” [MOQ. al-An'am:59]

Betydningen af alle disse Ayaat er, at Allah ﷻ kender alt i universet, og Allah ﷻ skrev det i en åbenbar bog.

Dette beskrives ligeledes i følgende Ahadith:

Den der nævner, at en kvinde ikke bør anmode sin søster om skilsmisse, så hun kan gifte sig med sin søsters (eks)mand, fordi hun vil få hvad Allah har skrevet til hende.

Og den der nævner, at Musa ﷺ sagde til Adam ﷺ: ”Åh Adam, Allah har udvalgt dig, og skrev til dig med Sin Hånd; hvorfor bebrejder du mig for noget Allah ﷻ skrev, før Han overhovedet skabte mig?”

Og en Hadith som nævner, at Allah ﷻ nedskrev altings Qadar, 50.000 år før universets skabelse, og at Hans ﷻ Trone var over vandet.

Og en Hadith der nævner, at Allah ﷻ skabte pennen, og beordrede den til at skrive. Pennen spurgte så: ”Åh Allah, hvad skal jeg skrive?” Allah ﷻ sagde, ”Skriv alle tings Qadar, indtil Dommens Dag.”

Og en Hadith der nævner, at skriften er tørret, og du vil møde hvad der står skrevet.

Og en Hadith der nævner at hvis Ummah samlede sig for at gavne dig med noget, ville de aldrig være i stand til at gavne dig med noget, udover hvad Allah skrev til dig, og hvis hele Ummah samlede sig for at skade dig med noget, ville de aldrig være i stand til det, medmindre Allah skrev det til dig. Pennene er lagt, og blækket er tørt. (Fra Ibn 'Abbas [ra])

Når Allahs Sendebud ﷺ siger alt det, mener han ﷺ, at intet sker udover det Allah forudbestemte og skrev til mennesket, og at intet sker imod det, Allah ﷻ ved (ville ske). Dette er al-Qadars betydning, og det er denne betydning, som er indeholdt i den shariamæssige tekst.

Den shariamæssige tekst fremlægger denne betydning på en klar måde, og uden utydelighed. Dette er hvad muslimerne skal erkende. Muslimerne ved, at han ikke kan gøre noget imod det Allah ﷻ har forudbestemt. Han ved også, at hvad han kan og ikke kan opnå, er indenfor al-Qadar. En muslim ved, at han ikke kan få succes, medmindre Allah ﷻ forudbestemte den succes for ham (dvs. skrev den i al-Lawh al-Mahfooz). En muslim er bevidst om alt dette og erkender det, fordi dette er hvad de forskellige Ayaat antyder. For eksempel:

﴿لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا﴾

”... intet vil ramme os udover hvad Allah har skrevet for os!” [MOQ. al-Tawba 9:51]

Og det de forskellige Ahadith fortæller os; ligesom den der nævner, at pennene er lagt, og blækket er tørt.

Baseret på denne forståelse erkendte muslimerne al-Qadar uden nogen uklarhed. Der var ingen tvivl i en muslims 'Aqidah, så længe ingen fremmede idéer var forbundet til denne forståelse. Men efter at muslimerne blev influeret af de fremmede tanker, så blev deres sind slørede, hvilket fik dem til at miste klarhed i deres forståelse af 'Aqidah. Muslimerne plejede at erkende al-Qadar, og holde den indenfor erkendelsens (Imans) domæne. Men nu begyndte muslimer at bemærke denne Iman på al-Qadar, før de udførte nogen som helst handlinger og begyndte at udføre forskellige handlinger, forment af Iman på al-Qadar. Altså omringede de sig med det, som er forudbestemt (skrevet). Muslimer begyndte at mene, at det Allah ﷻ forudbestemte, vil ske uanset om de blev aktive, eller passive i udførelsen af en handling. De begyndte at erkende således, trods det faktum, at de utvivlsomt ved, at det er umuligt for nogen at have adgang til Allahs ﷻ viden. Med andre ord, så erkender muslimer, at det er umuligt for nogen som helst at vide, hvad Allahs ﷻ viden er.

Muslimer ved alt dette men alligevel forbinder de stadig deres handlinger med Allahs ﷻ viden. Altså opstod al-Qadariya al-Ghaibiya (Fatalisme). Dette er fordi, erkendelse af al-Qadar vil sige at erkende absolut, at intet vil ske i dette univers, udover alt det Allah ﷻ har forudbestemt, og skrevet i al-Lawh al-Mahfooz. Men al-Qadariya al-Ghaibiya vil sige, at man overgiver sig til det, som er blevet forudbestemt. Men der er forskel på at erkende al-Qadar, og overgive sig til det forudbestemte. At overgive sig til det forudbestemte er ganske enkelt resultatet af erkendelse af al-Qadar med en absolut overgivelse; og det vil altså sige det, som blev forudbestemt, vil ske og intet vil ske, hvis ikke Allah ﷻ forudbestemte det.

Erkendelse af al-Qadar blev med tiden overskygget, og nu har muslimer den totale overgivelse. Erkendelsen af al-Qadar er med andre ord ikke længere begrænset til erkendelsens domæne. Nu er udkommet (som er den totale underkastelse) selve diskussionsemnet. Og al-Qadariya al-Ghaibiya i vores indre, er forbundet til en kombination af Iman på al-Qadar, og absolut underkastelse til den; men når det drejer sig om en persons handlinger, som har erkendt den, så er det ikke længere en kombination af Iman på al-Qadar og den totale underkastelse til den. Nu er det udelukkende en total underkastelse. Til sidst begyndte muslimer at sige (når de fejlede); dette er Allahs ﷻ forudbestemmelse og dette er min Qadar. Hvis han fejler mange gange, og får succes til sidst, så vil han sige; dette er den forudbestemte tid for min succes, og jeg fik succes, fordi den kom på et tidspunkt som Allah ﷻ har besluttet. Dermed begyndte muslimerne at sammenkæde succes eller fiasko til al-Qadar i de fleste handlinger. Muslimerne begyndte at sige, at det er nytteløst at overkomme det forudbestemte, fordi det der er forudbestemt, vil ske og ingen magt kan stoppe det.

Dette er al-Qadariya al-Ghaibiya. Dette er den absolutte overgivelse til det forudbestemte uden overhovedet at tage erkendelsen af al-Qadar i betragtning. Det vil med andre ord sige, at man flytter sin opmærksomhed fra erkendelse til overgivelse. Som et resultat vil alle handlingerne blive forbundet til al-Qadar og Allah ﷻ. Hermed ser vi, at al-Qadariya al-Ghaibiya ikke opstod på grund af erkendelsen af al-Qadar. Derimod opstod den på grund af en overgivelse til al-Qadar, eller fordi man tog al-Qadar i betragtning under udførelsen af en handling. Denne betragtning er den fine adskillende linie, og dette er grundfaldet. Altså skal vi forstå denne

erkendelse af al-Qadar, og forstå det at tage den i betragtning og erkende denne fine linie, der adskiller vores Iman på al-Qadar og al-Qadariya al-Ghaibiya.

Vi skal derfor indse at erkendelsen af al-Qadar blot er en erkendelse. Og dette er en absolut erkendelse, som ikke skal producere en underkastelse til det forudbestemte. For det farlige ligger i denne overgivelse, som blev produceret af denne erkendelse. Med andre ord fremkom den ved at tage al-Qadar i betragtning når vi udfører en handling, eller når vi skal til at udføre den. Men denne fare kan ikke forhindres, medmindre man fastholder al-Qadar indenfor erkendelsens domæne totalt og fuldt ud uden at forbinde den til handlingerne. Det er ligesom ethvert emne indenfor 'Aqidah; vi skal erkende det, og samtidig gøre det til noget adskilt fra handlinger. At sammenblende den med handlinger og fjerne denne fine linie, er det der vil forårsage dette grundfald. Al-Qadariya al-Ghaibiya spredtes blandt muslimerne under degraderingens æra, på grund af fraværet af en klarhed i forståelsen af al-Qadar, og denne manglende adskillelse af denne Iman på al-Qadar fra handlinger. Folk begyndte at overgive sig til al-Qadar. Muslimerne begyndte at begrunde deres fiaskoer og succeser med al-Qadar. De begyndte at begrunde deres lydighed og ulydighed overfor Allah ﷻ med al-Qadar.

Altså ønsker muslimer ikke længere at overkomme de forhindringer, som de står overfor, og de ønsker ikke længere at opnå de mægtige bedrifter, som det er meningen de skal opnå, fordi de begyndte at overgive sig på en negativ måde til at alt hvad der skete med dem, både godt og dårligt. Al-Qadariya al-Ghaibiya vil sige, at tage al-Qadar i betragtning indenfor alt, og i enhver handling; hvad der skete, og hvad der ikke skete. Det vil sige at man erkender, og overgiver sig til al-Qadar på en negativ måde. Dette er en af de mest farlige og harmfulde dogmer, som Ummah kan bære på. Dette har overordentlige konsekvenser og udsletter individet, Ummah, og samfundet; og dette gælder for ethvert samfund. Altså skal dette modarbejdes, og adskilles fra erkendelsen af al-Qadar. Vi har Iman på, at Allah ﷻ ved, og forudbestemte alt.

Dette skal dog ikke tages i betragtning i vores handlinger. Vi har ikke adgang til Allahs ﷻ viden. Ingen ved om der vil indtræffe en fiasko eller succes. Ingen ved om der vil indtræffe lydighed eller ulydighed. Vi har ikke adgang til Allahs ﷻ viden; Hans ﷻ viden skal ikke tages i betragtning og forbindes til vores handlinger, fordi vi kender den ikke, og det er umuligt for os at kende den. Altså overgiver vi os ikke til den.

Derimod skal vi holde en skarp adskillelse imellem den (Allahs viden) og vores sinde. Man skal ikke tænke, fantasere eller spekulere over den, før man udfører handlinger. Men vi skal forholde os til emnet, de mulige årsager til (el. betingelser for) succes, fiaskoens faktorer, og udelukkende tage dette i betragtning.

Hizb-ut-Tahrir

18. Dhul Qi'dah 1388
5. feb. 1969

Kilde: www.khilafah.com